

Memo

AAN : Leden van de Commissie MO

VAN : Wethouder C.Y. van Staalduinen

DATUM : 18 april 2024

BETREFT : Beantwoording gestelde vragen Kerkenvisie Westland

Op 8 april 2024 tijdens de Commissie Maatschappelijke Omgeving (MO) zijn technische vragen gesteld die betrekking hebben op de Kerkenvisie. Aan u is de toezegging gedaan om deze vragen te beantwoorden voor de raadsvergadering 24 april aanstaande. Middels dit memo beantwoorden we de door u gestelde vragen op volgorde van het moment waarop deze gesteld zijn.

WV

Komt er een vervolg op deze visie, komt er een uitvoeringsplan?

Met het afronden van de kerkenvisie is een eerste stap gezet. Het kerkenvisietraject stopt niet met het vaststellen daarvan. Er komen concrete acties en activiteiten zoals het aanstellen van een vast aanspreekpunt binnen de gemeente, onderhouds- of verduurzamingsactiviteiten, jaarlijks kerkenoverleg, acties op individuele verzoeken vanuit kerken. Het is een gezamenlijk proces dus worden kerkgenootschappen, gemeente, erfgoedveld betrokken bij het vervolg.

CU-SGP

Wat betekent dit praktisch voor de toekomst. Moet de kerk het initiatief nemen tot een gesprek met de gemeente, hoe vaak gaat het dialoog plaatsvinden? Hoe denkt het college de jongeren aan te haken?

In de kerkenvisie is te lezen dat we met elkaar in gesprek moeten over het behoud en beheer van de (beeldbepalende) kerken. Kerkgenootschappen, gemeente, erfgoedveld, andere betrokkenen moeten samenwerken om de betekenis van de gebouwen in stand te houden en de actuele thema's het hoofd te bieden. Alle partijen moeten een actieve houding aannemen en het initiatief nemen tot een gesprek als daar aanleiding toe is.

Ook jongeren moeten aansluiten en meedenken over de ontwikkelingen binnen de kerken. Voor de uitvoering van de kerkenvisie wordt contact opgenomen met de Jongerenraad Westland en met de jongeren die zich bij de gemeente hebben gemeld om mee te denken over de toekomst van de kerkgebouwen.

VVD

Hoe kijkt het college aan tegen de werkwijze van gemeente Den Haag? Vier jaar lang wordt vastgehouden aan de bestemming van de kerk. De kerk, buurt en overige betrokkenen worden betrokken bij het proces van herbestemming. Dit om investeerders op afstand te houden.

Elke herbestemming van een kerk vraagt om maatwerk. Kerk, gemeente en andere betrokken partijen onderzoeken allereerst of een maatschappelijke herbestemming mogelijk is waarbij de betekenis van het gebouw behouden kan blijven. Het aangeven van een termijn geeft geen grotere

Memo

garantie op het behalen van het doel. Daarnaast is het gebouw het eigendom van het kerkbestuur. Zij neemt het eerste initiatief voor een herbestemming. Van alle partijen wordt een constructieve manier van samenwerken gewenst.

Ontvangen kerken nu een regeling als zij bestemmingswijziging willen in het kader van de afdrachten die gedaan moeten worden aan de gemeente?

Nee er is geen aparte regeling voor kerken.

Hoe kijkt het college aan tegen het onderbrengen van meer dan maatschappelijke functies in de kerken (als voorbeeld wordt o.a fysio genoemd).

De eigenaar van het kerkgebouw, het kerkbestuur, bepaalt de toekomst van de kerk. De eigenaar is bepalend en richtinggevend. De gemeente Westland kan de voorkeur uitspreken dat er een maatschappelijke partner wordt gevonden voor de herbestemming. De rol van de gemeente in dit proces is bescheiden.. De eigenaar kan ook kiezen voor een niet maatschappelijke partner. We zien dit onder andere bij De Kandelaar in Naaldwijk. De kerk is verkocht aan een samenwerkingsverband tussen meerdere apotheken.

Op dit moment moeten ook kerken € 500 leges betalen om een initiatief aan te melden bij Ontwikkel Tafel Westland. Kerken hebben een andere functie dan overige aanvragers. Kan dit ook anders?

De gemaakte kosten voor de wenselijkheid en haalbaarheid worden verrekend bij de omgevingsvergunning aanvraag. Mocht blijken dat het voorstel bij de omgevingstafel niet wenselijk of haalbaar is, dan kan er dus geen omgevingsvergunning worden aangevraagd en is er geen verrekening mogelijk.

Een vraag met betrekking tot de monumentale status van een kerk. Wie is verantwoordelijk en wat als kerk geen geld meer heeft?

De kerkeigenaren zijn verantwoordelijk voor het behoud en beheer van de eigen kerken. Als de kerk een monument is, hebben de eigenaren een instandhoudingsplicht. De gemeente houdt toezicht en moet de eigenaar aanspreken als een monument niet goed wordt onderhouden. In het uiterste geval kan de gemeente handhavend optreden om noodzakelijk onderhoud af te dwingen.

Rijksmonumenten - Instandhoudingssubsidie (Sim)

Eigenaren kunnen op grond van de subsidieregeling instandhouding monumenten subsidie krijgen voor planmatig onderhoud van rijksmonumenten. Deze regeling is gebaseerd op de Erfgoedwet. Als de eigenaar in aanmerking komt, kan hij of zij – op basis van een instandhoudingsplan – steeds voor een periode van zes jaar subsidie aanvragen. Eigenaren van rijksmonumenten die worden aangemerkt als woonhuis komen niet in aanmerking voor subsidie, maar voor een laagrentende lening.

www.cultureelerfgoed.nl/dossiers/subsidies/instandhoudingssubsidie

Gemeentelijke monumenten

Memo

De instandhoudingssubsidie van de gemeente Westland voor kerkgebouwen bedraagt 25% van de door of namens het college goedgekeurde subsidiabele kosten. De maximale subsidie bedraagt € 25.000,- per kerkelijk monument en kan eens in de 15 jaar worden aangevraagd.

Wanneer een kerk failliet wordt verklaard, dan stelt de rechter een curator aan. De curator heeft onder meer de taak om de eigendommen te gelden te maken. Er zal gezocht moeten worden naar een koper voor het kerkgebouw.

Voordat een kerk failliet verklaard wordt kan het ook kiezen voor een sale-and-leaseback constructie. Het genootschap verkoopt de kerk aan een partij die het onderhoud voor zijn rekening neemt. Het genootschap ontvangt de koopsom – waardoor het weer over liquide middelen beschikt- en het betaalt periodiek een huurprijs voor het gebruik van de kerk.

Met name kerken met monumentale status kunnen subsidie aanvragen. Hoe zit dat voor kerken zonder monumentale status?

Sinds 2021 is er een provinciaal ontzorgingsprogramma dat eigenaren van maatschappelijk vastgoed op weg helpt met verduurzaming. Het programma ondersteunt eigenaren (dus ook kerken zonder monumentale status) met financiële en technische advisering, maar los niet alle problemen op. Bij deelname moet een intentieverklaring getekend worden.

Verduurzaming Maatschappelijk vastgoed - Provincie Zuid-Holland

Sinds november 2023 kunnen kerken bij de gemeente een aanvraag indienen voor een lening van maximaal € 50.000 tegen een rente van 2,1%.

CDA

Wat is er nieuw en wat gaan we anders doen?

Er is nu een netwerk ontstaan tussen kerkgenootschappen, gemeente, erfgoedveld, betrokken partijen die elkaar nodig heeft bij de instandhouding van monumentale kerken. Van ieder wordt een actieve rol gevraagd.

Wat is de vervolgstap?

Met het afronden van de kerkenvisie is een eerste stap gezet. Er komen concrete acties en activiteiten zoals het aanstellen van een vast aanspreekpunt binnen de gemeente, onderhouds- of verduurzamingsactiviteiten, jaarlijks kerkenoverleg, acties op individuele verzoeken vanuit kerken. Het is een gezamenlijk proces dus worden kerkgenootschappen, gemeente, erfgoedveld betrokken bij het vervolg.

PvdA

“Voordat een proces tot herbestemming in gang wordt gezet kan een herbestemmingsprofiel dienen als kader voor de eigenaar (...).¹” Wat impliceert ‘kan’?

Het is aan kerkbesturen om een beslissing te nemen en keuzes te maken in een transformatieproces. Kerkbesturen kunnen herbestemmingsprofielen laten opstellen die kunnen helpen om

¹ Pagina 42 kerkenvisie

Memo

weloverwogen keuzes te maken. De profielen kunnen worden ingezet als sturingsmiddel en kunnen daarmee meer duidelijkheid verschaffen voor de initiatiefnemer.

D66

Veel gemeenten laten kerkenvisie aansluiten op andere beleidsterreinen, het accommodatiebeleid wordt genoemd. Hebben wij dat en hoe ziet dat er uit?

Er is een verwijzing naar het accommodatiebeleid naar pagina 27 in het Gebiedsgericht plan 2023 – 2027. Beheer, onderhoud en ontwikkeling van openbare ruimte en vastgoed.

Gemeente Westland gaat een inventarisatie maken van beschikbare maatschappelijke ruimtes en wanneer staat dit op de planning?²

Bij een inventarisatie van beschikbare maatschappelijke ruimtes zal de gemeente ook kijken of het mogelijk en wenselijk is om kerken daarbij te betrekken. De planning is na de zomer.

Een ander beleid waarbij kan worden aangesloten, is het toerismebeleid. Genoemd worden open monumenten- en kerkendag. Ook het beklimmen van de torens. Waarom worden kerken niet meer ingezet voor het toerismebeleid?

Er ligt een uitdaging om meer aandacht te creëren voor de kerkgebouwen in het Westland. Niet alleen aandacht van de eigen leden van de kerken maar ook van buurtbewoners en erfgoedgeïnteresseerden en bezoekers van Westland. Samen met de afdeling toerisme wordt gekeken hoe we dit verder kunnen uitbouwen.

Andere gemeenten hebben in hun Kerkenvisie een document opgenomen met tips, verwijzingen naar regelingen waar zij aanspraak op kunnen maken (etc). Is het een bewuste keuze geweest dit niet op te nemen en wordt dit nog opgesteld.

Op pagina 31 van de Kerkenvisie wordt verwezen naar de websites Monumenten.nl, Restauratiefonds.nl, Herbestemming.nu en Cultureelerfgoed.nl/domeinen/monumenten. Ook naar de gemeentelijke website wordt verwezen. Daarnaast zal op bijeenkomsten kennis, kunde en 'good practices' worden gedeeld.

Hoe wordt in de kerkenvisie omgegaan met aan de kerk verwante parochie, parochiehuizen, berg-raafplaatsen?

Er is nu gekeken naar alle kerkgebouwen. In de toekomst moeten we kijken of we dit uitbreiden naar parochiehuizen, funerair erfgoed, kerkinterieurs.

"In de gemeente Westland hebben 20 kerkgebouwen geen beschermde (monumentale) status. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat op middellange termijn hiervan kerkgebouwen worden aangewezen als gemeentelijk monument."³ Er ligt een aanwijzing van de St. Josephkerk en proces loopt nog. Heeft college een voorschot genomen op uitkomst?

² Pagina 29 kerkenvisie

³ Pagina 24 kerkenvisie

Memo

Nee, bij het opstellen van de Kerkenvisie Westland was er nog geen verzoek tot het benoemen van de St. Josephkerk in Wateringen als monument.

Is er een vervolgtraject? In de kerkenvisie wordt energietransitie, duurzaamheid en betrekken jongeren genoemd. Kan het college samen met de kerken een overzicht maken van concrete doelen en uit te voeren acties?

Met het afronden van de kerkenvisie is een eerste stap gezet. Er komen concrete acties en activiteiten zoals het aanstellen van een vast aanspreekpunt binnen de gemeente, onderhouds- of verduurzamingsactiviteiten, jaarlijks kerkenoverleg, acties op individuele verzoeken vanuit kerken. Het is een gezamenlijk proces dus worden kerkgenootschappen, gemeente, erfgoedveld betrokken bij het vervolg.

FvD

Geen vragen gesteld.

LPF

Terugkomend op de inspreker Van de Bos inz. de zonnepanelen. Kan hier een antwoord op worden gegeven? Komt tot een oplossing waarbij toch de zonnepanelen geplaatst kan worden op de Rank.

Wij zijn hierover met de inspreker in gesprek.

GBW

Kunnen wij als commissie worden geïnformeerd over de herbestemmingsprofielen als deze worden vastgesteld?

De commissie wordt geïnformeerd als er herbestemmingsprofielen worden opgesteld.